

Eczanede erkek sağlığının geliştirilmesi

FIP içgörü kurulu raporu

2025

FIP Development Goals

Bütün hakları Uluslararası Eczacılık Federasyonu'na (FIP) aittir

Uluslararası Eczacılık Federasyonu (FIP)
Andries Bickerweg 5
2517 JP Lahey
Hollanda
www.fip.org

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü kaynak gösterilmeden herhangi bir erişim sisteminde saklanamaz veya elektronik, mekanik, kayıt veya başka bir şekilde kopyalanamaz. FIP, bu raporda yer alan herhangi bir veri ve bilginin kullanımından kaynaklanan zararlardan sorumlu tutulamaz. Bu raporda sunulan veri ve bilgilerin doğruluğunu sağlamak için tüm önlemler alınmıştır. Belge, Türk Eczacıları Birliği tarafından İngilizce'den çevrilmiştir. Orijinal ile çevirinin ayrışması durumunda metnin orijinal hali dikkate alınmalıdır.

Yazar:

Nour Eltahla, FIP Eşitlik ve FIPWiSE Program Yöneticisi
Ayesha Naseer, FIP Stajyeri

Önerilen alıntı:

Uluslararası Eczacılık Federasyonu (FIP). Eczanede erkek sağlığının geliştirilmesi. FIP içgörü kurulu raporu. Lahey: Uluslararası Eczacılık Federasyonu; 2025.

Kapak resmi:

© iStock | istockphoto.com

İçindekiler

Teşekkür	3
1 Giriş	5
2 İçęörü kurulu katılımcıları.....	7
3 Erkeklerde temel sağlık sorunları	8
3.1 Bulaşıcı olmayan hastalıklar:	8
3.1.1 Kardiyovasküler hastalıklar	8
3.1.2 Diyabet	8
3.1.3 Kanseri, özellikle prostat kanseri.....	9
3.1.4 Ruh sağlığı sorunları	9
3.2 Cinsel sağlık ve üreme sağlığı sorunları.....	10
3.3 Alkol ve tütün kullanımı	10
4 Erkeklerin eczane hizmetleri almasının önündeki engeller.....	11
4.1 Davranışsal ve kültürel normlar	11
4.2 Hasta-eczacı etkileşiminde toplumsal cinsiyet dinamikleri.....	12
4.3 Sağlık okuryazarlığı.....	12
4.4 Eczacılık eğitimi	13
4.5 Eczacılığın rolü konusunda farkındalık eksikliği	13
4.6 Eczacılar için zaman kısıtlamaları ve ödeme eksikliği	13
4.7 Hasta mahremiyeti ve gizlilik	14
4.8 Sağlık politikalarına eczacıların sınırlı düzeyde dahil edilmesi	14
5 Erkek sağlığını desteklemeye yönelik başarılı strateji ve girişimler	15
5.1 Eczanede daha sıcak bir ortam yaratmak	15
5.2 Erkeklerin ihtiyaçlarına yönelik pazarlama ve halk sağlığı kampanyaları.....	15
5.3 Erkeklerle zaman geçirdikleri yerlerde buluşmak - eczanenin dışında.....	16
5.4 İletişim becerileri ve dil kullanımı	16
5.5 Eczacılık eğitimi	17
5.6 Yaşam boyu yaklaşımıyla her etkileşimi değerli kılmak.....	18
5.7 Politika desteği ve sektörler arası iş birliği	19
6 Sonuç	20
7 Kaynakça.....	22

Türkçe Baskı Bilgisi

ISBN: 978-975-8037-98-8

Türk Eczacıları Birliği Yayın Editörü:

Dr. Öğr. Üyesi Eyüp Can POLAT
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eczacılık Fakültesi
Eczacılık Meslek Bilimleri Bölümü
Klinik Eczacılık Ana Bilim Dalı

Çeviren:

Murat BEŞİK, Türk Eczacıları Birliği

Grafik Tasarım: FİP

Baskı: Fersa Matbaacılık Paz. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Ostim 1207. Cadde, No: 5/C-D, Yenimahalle / ANKARA
Tel: 0312 386 1700 • Faks: 0312 386 1704
www.fersaofset.com • Matbaa Sertifika No: 50262

Teşekkür

FIP bu içęörü kurulu çalışmasını Global Action on Men's Health (GAMH) adlı yardım kuruluşu ile iş birliği içinde yürütmüştür.

Bu kaynak Opella tarafından sağlanan koşulsuz fon ile desteklenmektedir.

Opella.

Sanofi's consumer healthcare business unit

1 Giriş

2019 yılında dünya genelinde beklenen yaşam süresi tahmini olarak erkeklerde 71 yıl, kadınlarda 76 yıl olarak belirlenmiştir.¹ Erken ölümlerde cinsiyetler arası büyük bir eşitsizlik görölmektedir, tüm erkeklerin dörtte biri 65 yaşından önce hayatını kaybederken bu oran kadınlarda beşte birin altındadır.² Erkeklerde ölüm oranları tüm yaş gruplarında kadınlardan daha yüksektir ve bu fark giderek artmaktadır. Ayrıca erkekler ve erkek çocukları kanser, kardiyovasküler hastalıklar, diyabet ve intihar gibi olumsuz sağlık sonuçlarına orantısız bir şekilde daha fazla karşı karşıya kalmaktadır.³ Bu durum, çeşitli yaş grupları ve bölgelerden erkeklerde ölüm oranlarının yükselmesine katkıda bulunan biyolojik, davranışsal ve sosyal faktörlerin bir kombinasyonundan kaynaklanmaktadır. Erkeklerin, kadınlık hormonlarının koruyucu etkilerinden kısmen daha az faydalanması nedeniyle kalp hastalığı görölme oranının erkeklerde yüksek olması biyolojik faktörler arasında yer almaktadır.^{4,5} Erkeklerin tütün kullanımı, aşırı alkol tüketimi ve dikkatsiz araç kullanma gibi riskli davranışlarda bulunma olasılığı daha yüksektir ve bu da kaza oranlarının, karaciğer hastalıklarının ve diğer önlenebilir rahatsızlıkların artmasına yol açmaktadır.^{4,6,7} Erkeklerde beklenen yaşam süresi kadınlarınkinden yaklaşık dört yıl daha kısa olsa da bunun yalnızca bir yılı biyolojik farklılıklardan, kalan üç yılı ise riskli davranışlar ve kötü yaşam tarzı alışkanlıkları gibi değiştirilebilir faktörlerden kaynaklanmaktadır.⁸

Bu biyolojik ve davranışsal risklerin ötesinde, toplumsal beklentiler genellikle metanet ve kendine güven gibi tutumları güçlendirerek erkekleri tıbbi tavsiye almaktan veya önleyici sağlık hizmetlerine yönelmekten uzaklaştırmaktadır.⁵ Sonuç olarak, erkeklerde bakım aramayı geciktirme veya bundan kaçınma olasılığı daha yüksektir, bu da hastalıkların teşhislerin gecikmesine ve sağlık sonuçlarının kötüleşmesine yol açmaktadır.^{9,10} Son olarak, klinik saatlerinin uygun olmaması, uzun randevu alma prosedürleri ve uzun bekleme süreleri gibi sağlık hizmetleri sistemlerindeki yapısal engeller de erkekleri bakıma erişmekten alıkoyabilmektedir.⁵

Bu zorluklar göz önüne alındığında, toplum eczaneleri erkeklerin sağlık sonuçlarını iyileştirmek için kritik bir temas noktasını temsil etmektedir. Evrensel olarak erişilebilir sağlık hizmeti sağlayıcıları olarak eczacılar, randevuya ihtiyaç duymadan eczaneye gelen herkese hizmet sunarak bakımın önündeki lojistik engelleri azaltmaktadır. Ayrıca, güvenilir sağlık uzmanları olarak eczacılar sağlık sorunları hakkında görüşme yapmak, taramalar yapmak ve kronik hastalıkların tedavi yönetimi konularında eğitim vermek için iyi bir konuma sahiptir, böylece erkeklerin sağlık okuryazarlığını ve ilaç tedavisine uyumunun iyileştirilmesine katkı sağlamaktadır. Erkek dostu bakım sunmak üzere eczacıların eğitilmesi ve hedefe yönelik kamuoyu bilinçlendirme kampanyalarının uygulanması, özellikle çalışma çağındaki erkeklerin katılımını önemli ölçüde artırabilir. Eczacıların multidisipliner bakım ağlarına entegrasyonu, tıbbi müdahaleden vazgeçebilecek erkekler için daha iyi bakım sürekliliği ve sevk yolları sağlayarak sağlık sonuçlarındaki ağığı kapatır ve önleyici bakım hizmetlerine erkeklerin daha erken katılımını yaygınlaştırır. Yine de erkeklerin eczacılık hizmetlerini kadınlardan genellikle daha az etkili kullandıklarına dair kanıtlar mevcuttur.¹⁰

FIP, EquityRx programı kapsamında ve eczacılık yoluyla eşitlik ve adaleti ilerletme çabalarının bir parçası olarak, uluslararası yardım kuruluşu Global Action on Men's Health ile iş birliği içinde, erkek sağlığı sonuçlarını iyileştirmede eczacılığın rolünü güçlendirmek ve böylece cinsiyet eşitliğini artırmak amacıyla bir değerlendirme kuruluna ev sahipliği yaptı. Erkek sağlığı ve iyi olma halinin devamı için eczanede sunulan desteği artıracak uygulamaya yönelik ve kanıta dayalı stratejiler geliştirmek üzere, erkek sağlığı uzmanları ve savunucularının yanı sıra eczacılar, FIP liderleri ve farklı ölkelerden FIP üyesi kuruluşların temsilcileri iđđörü kurulunda bir araya geldi.

İçđđörü kurulu şunları amaçlamıştır:

1. Toplum eczanesinde erkek sağlığına yönelik destek hizmetlerinin iyileştirilmesine yönelik temel engel ve fırsatların belirlenmesi.
2. Erkek sağlığına yönelik eczane odaklı etkili yaklaşımlar sunan başarılı küresel girişimlerin tanıtılması.
3. Erkekler için pozitif sağlık sonuçlarını yaygınlaştıran stratejileri uygulamaları için eczacılara eyleme geçirilebilir öngörüler sağlamak.
4. Eczacıların kendi toplumlarında benimseyebilecekleri, uyarlayabilecekleri ve savunabilecekleri stratejik bir çerçeve geliştirmek.
5. Dünya genelindeki sağlık hizmeti paydaşları, düzenleyici kurumlar ve politika yapıcılar için tavsiyeler içeren bilgilendirme raporuna katkı sağlamak.

İçđđörü kurulundaki uzmanlar iki turdan oluşan tartışma toplantılarında aşadıdaki temel soruları ele aldılar:

1. Erkeklerde görülen ve eczanelerin yardım edebileceği en yaygın sağlık sorunları nelerdir ve eczacılar bu sorunların önlenmesi, erken teşhisi ve yönetiminde nasıl daha aktif bir rol oynayabilir?
2. Erkeklerin eczaneden hizmet almalarının önündeki ana engeller nelerdir ve onların katılımını yaygınlaştırmak için hangi stratejiler etkilidir?
3. Farklı bölgelerden eczanelerin erkekleri sağlık hizmetlerine etkin bir şekilde dahil ettiği aşılama programları veya kişiye özel sağlık hizmetleri gibi başarılı girişimleri paylaşabilir misiniz?
4. Toplum eczacıları, daha kapsayıcı ve destekleyici bir ortam oluşturmak ve erkek sağlığını proaktif biçimde güçlendirmek için hangi pratik adımları atabilir?
5. Erkek sağlığını destekleyen eczane odaklı girişimler daha geniş evrensel sağlık kapsamı hedeflerine nasıl katkıda bulunabilir ve bunu ulusal veya küresel düzeyde yaygınlaştırmak için hangi savunuculuk araçları kullanılabilir?

Bu rapor yukarıdaki tartışmaları özetlemekte ve toplantılarda paylaşılan temel görüşlerin altını çizmektedir. Elde edilen bulgular, eczacılık mesleğinin gelecekteki politikaları ve uygulamalarına ışık tutacak FIP ve üyelerimiz için sonraki adımları netleştirecek eyleme geçirilebilir tavsiyelere ön ayak olacaktır.

2 İđđörü kurulu katılımcıları

Başkan		
Catherine Duggan	FIP CEO'su, Hollanda	
Lars-Åke Söderlund	FIP İkinci Başkanı, İsveç	
FIP Personeli		
Hanadi Alolimi	UNITWIN ve Provizyon Program Koordinatörü	
Dalia Bajis	Programlar ve Provizyon Başkanı	
Nour Eltahla	Eşitlik ve FIPWiSE Program Yöneticisi	
Genuine Desireh	UNITWIN ve Provizyon Program Yöneticisi	
Mfonobong Timothy	Hastalık Önleme ve Öz Bakım Programı Koordinatörü	
Ruben Viegas	Sürdürülebilirlik ve İnsani Yardım Program Yöneticisi	
İđđörü Kurulu Katılımcıları		
Regina Ahmed	Rehberlik Müdürü, Kraliyet Eczacılar Birliği Derneği	Birleşik Krallık
Peter Baker	Direktör, Erkek Sağlığı için Küresel Eylem (<i>Global Action on Men's Health</i> , GAMH)	Birleşik Krallık
Doris Bardehle	Bilimsel Danışma Kurulu Koordinatörü, Erkek Sağlığı Vakfı; Mütevelli Heyeti Üyesi, GAMH	Almanya
Hayley Berry	Öğrenme gelişiminde baş eczacı, Eczacılık Mezuniyet Sonrası Eğitim Merkezi, (<i>Centre for Pharmacy Postgraduate Education</i> , CPPE)	Birleşik Krallık
Nicola Brink	İcra Kurulu Başkanı, Güney Afrika Öz Bakım Derneği	Güney Afrika
Brad Butt	Kurucu ve baş eczacı, Men's Health Downunder	Avustralya
Leticia Caligaris	Sekreter, FIP Toplum Eczacılığı Bölümü	Uruguay
Shelita Dattani	Kıdemli Başkan Yardımcısı, Eczacılık İşleri ve Stratejik Katılım, Kanada Mahalli Eczacılar Birliği	Kanada
Simonè Eksteen	Eczacı ve yönetici, Eksteen Eczanesi	Güney Afrika
Paul Galdas	Erkek sağlığı profesörü, York Üniversitesi	Birleşik Krallık
Luna Hammoud	Kurucu ve yönetici, LunaPharm	Lübnan
Stanislav Kniazkov	Teknik görevli, Fiyatlandırma ve geri ödeme, DSÖ Avrupa Bölge Ofisi	Danimarka
Andrea Murphy	Profesör, Eczacılık Fakültesi, Dalhousie Üniversitesi	Kanada
Leonila Ocampo	ExCo üyesi, FIP Toplum Eczacılığı Bölümü; Filipinler Eczacılar Birliği, (<i>Philippines Pharmacists Association</i> , PPA)	Filipinler
Shivali Sharma	Eczacı ve işletme sahibi, Shoppers Drug Mart	Kanada
Jack Shen Lim	Genel Sekreter, Malezya Eczacılar Derneği (<i>Malaysian Pharmacists Society</i> , MPS); Gözlemci, FIP Toplum Eczacılığı Bölümü	Malezya
Raj Vaidya	Hindistan Eczacılar Birliği - Toplum Eczacılığı Bölümü Başkan Yardımcısı ve Başkanı; FIP Toplum Eczacılığı Bölümü Gözlemcisi	Hindistan
Ade Williams	Yönetici eczacı, Bedminster Eczanesi	Birleşik Krallık
Gözlemciler		
Amanda Caudwell	Küresel başkan, Öz Bakım Erişim Stratejisi, Opella	
Kristie Sourial	Küresel geçiş bilimi lideri, Opella	

3 Erkeklerde temel sağlık sorunları

İçđörü kurulu katılımcıları, erkekleri orantısız bir şekilde etkileyen bir dizi yaygın ve acil sağlık sorununun birçoğunun önlenabilir veya zamanında müdahale ile yönetilebilir olduğunu vurguladı. Erişilebilirlikleri ve halk sağlığındaki gelişen rolleri göz önüne alındığında eczacıların bu sorunların önlenmesi, erken teşhisi ve yönetiminde önemli rol oynadığı görülmüştür. Bu sağlık sorunlarının başlıcaları şunlardır:

3.1 Bulaşıcı olmayan hastalıklar

Ana nedenleri bölgelere göre farklılık gösterse de bulaşıcı olmayan hastalıklar bütün tartışmalarda sürekli olarak erkekler için temel sağlık sorunlarından biri olarak görülmüştür.

“Bence Malezya’da özellikle erkeklerde bulaşıcı olmayan hastalıklarla, ya da bulaşıcı olmayan hastalıkların tespit edilmemesi ile ilgili büyük bir sorunuz var. Malezya’da çok yemek yeme eğilimindeyiz. Neredeyse 24 saat yemek yiyoruz. Yani bu aslında bir metabolik sendrom. Bence eczacılığın kesinlikle yardımcı olabileceği bir alan ve bizim endişe duyduğumuz bir konu.”

Belirtilen bulaşıcı olmayan hastalıklardan bazıları aşağıda listelenmiştir.

3.1.1 Kardiyovasküler hastalıklar

Kardiyovasküler hastalıklar, özellikle sağlıksız beslenme alışkanlıklarının ve hareketsiz yaşam tarzlarının kültürel olarak yerleşik olduğu bölgelerde erkekler için önemli bir sağlık sorunu olarak kabul edilmektedir. Bazı ülkelerde enerji bakımından zengin gıdalara erişim ve sağlık okuryazarlığı düzeyinin düşüklüğu obezite, hipertansiyon ve kalp hastalığı oranlarının artmasına katkıda bulunabilmektedir. Bu sorunların yaygınlığına rağmen, rutin sağlık kontrollerine gitme veya semptomlar şiddetlenene kadar önleyici bakım alma oranı erkeklerde genellikle daha düşüktür.

Erişilebilir sağlık bakım uzmanları olarak eczacılar, düzenli kan basıncı ve kolesterol kontrolleri sunarak, kardiyovasküler riskler konusunda farkındalığı artırabilmekte ve hastalara diyet, egzersiz ve ilaç tedavisine uyumu hususlarında danışmanlık yaparak erken teşhisi destekleyebilmektedir.

“Erkeklerin teşhis edilmemiş hipertansiyona sahip olma ihtimalinin daha yüksek olduğunu ve kan basıncı kontrolünün oldukça kolay olduğunu biliyoruz. Bir erkeğin bu kontrolü eczaneye gidip reçetesiz olarak yaptırabilmesinin potansiyel etkisi çok büyük olacaktır.”

3.1.2 Diyabet

Diyabet, özellikle de tip 2 diyabet, sağlıksız yaşam tarzı alışkanlıklarına bağlı önemli bir sağlık sorunu olarak öne çıkmaktadır. Birçok durumda erkekler, komplikasyonlar ortaya çıkana kadar belirti ve semptomların farkında olmayabilir. Kültürel ve davranışsal normlar da erkekleri acil olmayan sağlık sorunları olarak algıladıkları konularda yardım istemekten caydırabilir. Bazı durumlarda, erkekler erken uyarı işaretlerine rağmen şeker ve yağ oranı yüksek gıdalar tüketmeye devam edebilmekte, bu da glisemik kontrolün zayıflamasına ve hastalığın ilerlemesine neden olabilmektedir.

Eczacılar kan şekeri taramaları yaparak, yaşam tarzı değişikliklerini teşvik ederek ve öz bakım tavsiyeleri sunarak diyabetin önlenmesi ve yönetiminde sorumluluk alan bir rol oynayabilir. Kontrolsüz diyabetin belirtilerinin ilk tespitini yapan sağlık uzmanları olabilir, sevklerin zamanında başlatılmasına yardımcı olabilir, ilaç tedavisine uyumu destekleyebilir ve hastaları komplikasyonlar konusunda eğitebilirler.

3.1.3 Kanser, özellikle prostat kanseri

Kanser, özellikle de prostat ve kolorektal kanserler bir diğer yaygın sağlık problemidir. Halk sağlığı kampanyalarının eksikliği ve bu hastalıkların kültürel olarak utanç verici görülmesi nedeniyle birçok erkek test yaptırmayı ertelemekte veya bundan tamamen kaçınmaktadır. Bu durum özellikle ulusal düzeyde erkek odaklı kanser farkındalığının seyrek olduğu veya hiç olmadığı ölkelerde daha belirgindir. Erkekler genellikle eczaneye semptomlarla başvururlar, ancak bunların öneminin farkında değildirler veya bunları nasıl yöneteceklerinden emin değildirler.

Eczacılar rutin taramayı teşvik ederek ve erkekleri uygun hizmetlere yönlendirerek bu farkındalık boşluğunu doldurabilir. Bazı eczaneler hedefe yönelik kanser farkındalık kampanyaları yürütmekte, tarama kuponları dağıtmakta veya erken teşhisi kolaylaştırmak için sivil toplum kuruluşları (STK) ve sağlık hizmeti sağlayıcıları ile ortaklık kurmaktadır. Bu çabalar erkekleri uygun müdahalelere yönlendirmek, erken teşhis ve hastalığın uygun şekilde yönetilmesine olanak sağlamak açısından kritik önem taşımaktadır.

“Prostat kanseri teşhis araçları özgüllük ve doğruluk açısından gelişmekte ve hasta başı testlere olanak sağlamaktadır. Bununla birlikte, bu teşhis araçlarına erişim ölkeler arasında oldukça düzensizdir. Toplum eczacıları ayrıca radyasyon sonrası adjuvan ilaç tedavisine uyumu da destekleyebilir ve bu tedavi genellikle toplum düzeyinde yönetilir.”

3.1.4 Ruh sağlığı sorunları

Anksiyete, depresyon, stres ve uyku bozukluğu gibi ruh sağlığı sorunları, büyük oranda duygusal olarak savunmasız olmaya hoş gözle bakmayan sosyal beklentilerden ötürü erkekler tarafından yeterli düzeyde bildirilmemekte ve tedavi edilmemektedir. Birçok erkek hala metanetli ve güçlü kalmaları gerektiği fikrini içşelleştirmekte ve bu da psikolojik sıkıntılar karşısında sessiz kalmalarına yol açmaktadır. Bu durum ekonomik stres, sosyal izolasyon ve özellikle düşük gelirli bölgelerde ruh sağlığı hizmetlerine zamanında erişim eksikliği gibi yapısal sorunlarla daha da karmaşık hale gelmektedir. Katılımcılar, bu ruh sağlığı sorunlarının erkeklerin sıkıntılarını ifade etmeleri gerektiği zaman ifade etmemeleri nedeniyle kanser gibi diğer hastalıkların tespit edilememesine yol açabileceğinin altını çizmiştir.

“Ruh sağlığı, aslında kanserin tespit edilememesinin altında yatan bir başka sağlık sorunudur. Bence erkekler prostat sorunları ya da hasta olma ihtimallerine ilişkin algılarıyla ilgili herhangi bir şey yaşadıklarında bu konu hakkında konuşmama eğilimindedirler.”

Eczacılar genellikle ruhsal sıkıntı yaşayan erkekler için erken bir temas noktası işlevi görürler. Toplum eczanesinde erkeklerin uyku verici veya anksiyolitik ilaçlar istemesi gibi rutin konsültasyonlar sırasında ruh sağlığı sorunlarının belirtilerini fark edebilirler. Eczacılar nazikçe görüşme başlatabilir, temel tavsiyelerde bulunabilir ve hastaları uygun destek hizmetlerine yönlendirebilir. Bazı ölkelerde, ödeme gücü bir engel teşkil ettiğinde hastaları ücretsiz veya sübvansiyonlu ruh sağlığı hizmeti seçeneklerine yönlendirmeye de yardımcı olurlar. Eczacılar ruh sağlığı uzmanlarının yerini almasalar da olumsuz toplumsal bakış açısını kırmada ve daha erken destek almayı teşvik etmede çok önemli bir rol oynarlar.

“Nova Scotia’da, yaşadığınız yere bağlı olarak, ekonomik durum açısından farklılıklar var ve bence ruh sağlığı ile ilgili bu önemli diyalogların bazıları, olumsuz bakış açısının yanı sıra muhtemelen sağlığın sosyal ve yapısal belirleyici faktörlerine de önemli ölçüde bağlı. Bu nedenle, hasta ile diyalog kurarak olumsuz bakış açısını nasıl tersine çevirebileceğimizi düşünmek benim için önemli bir alan olmuştur. Ve bence toplum eczacılığı bu konuda harika bir örnek.”

3.2 Cinsel sağlık ve üreme sağlığı sorunları

Erkeklerin cinsel ve üreme sağlığı ile ilgili konular en çok tartışılan konular arasında yer almıştır. Cinsel sağlık sorunları, özellikle de erektil disfonksiyon (ED), erkekler arasında yaygın olmasına rağmen utanç, mahcubiyet, olumsuz bakış açısı veya özellikle kadın eczacılarla ve muhafazakâr kültürlerde bu tür konuların tartışılmasından duyulan rahatsızlık nedeniyle genellikle ele alınmaz. Katılımcılar tarafından vurgulandığı üzere, ED özellikle farklı yaş grupları arasında farklılık göstermektedir.

“Benim bakış açım göre, erektil disfonksiyon ilaçlarının kullanımı söz konusu olduğunda en az iki farklı erkek grubu tanımlayabiliriz. Bir yanda, gerçek bir işlev bozukluğu yaşayan ve bu tedavileri meşru bir klinik yaklaşımın parçası olarak kullanan yaşlı erkekler var. Öte yandan, bu ilaçları çoğunlukla hafta sonları, genellikle tıbbi endikasyon olmaksızın ve tedavi amaçlı olmaktan çok eğlence amaçlı kullanan genç erkeklerin sayısı giderek artmaktadır. Bu kullanıcılara yaklaşımın her zaman aynı olmadığını belirtmek önemlidir. Kişisel deneyimlerime göre, bu durum özellikle 24 saat açık olan ve genç kullanıcılardan gelen talebin daha sık olduğu eczanelerde görülmekte.”

Öne çıkarılan diğer konular arasında cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar (CYBE'ler) ve erkeklerin genital bölgesini etkileyen dermatolojik hastalıklar yer almaktadır. Bunlar ED'ye benzer şekilde, hastalar için doktorlar ve eczacılarla tartışması zor veya utanç verici konular olabilir.

“Bir diğer sorun da özellikle özel bölgelerdeki enfeksiyonlar. Doktora gitmekten çekiniyorlar ama eczanede bir şeyler yapılabileceğini düşünüyorlar. Tabii ki eczacı görmeden tam olarak ne olduğunu bilemez. Cinsel aktiviteden kaynaklanan enfeksiyonlar, mantar enfeksiyonları veya egzama gibi dermatolojik sorunlar olabilir.”

Katılımcılar ayrıca geleneksel sünnet uygulamalarının, özellikle de güvenli olmayan koşullarda yapılanların, ergenlik çağındaki erkek çocuklar için nasıl ciddi sağlık riskleri oluşturduğuna ilişkin sorunları da masaya yatırdı. Eczacılar bu tür uygulamalara doğrudan dahil olmasalar da toplulukları daha güvenli tıbbi alternatifler hakkında bilgilendirerek ve klinik olmayan prosedürlerden kaynaklanan komplikasyonların veya enfeksiyonların yönetilmesine yardımcı olarak eğitici ve destekleyici bir rol oynayabilirler.

“Güney Afrika'da yılda ortalama 250.000 genç erkek, yani ergenlik çağındaki çocuklar sünnet edilmektedir. Bu sünnetlerin çoğu geleneksel liderler tarafından yapılıyor, yani steril koşullarda yapılmıyor. Kulağa çok büyük bir rakam gibi gelse de steril olmayan ortamlarda gerçekleştirilen bu sünnetler nedeniyle yılda 70 kişi hayatını kaybetmekte.”

Eczacılar gizli konsültasyonlar sunarak, tarafsız ve profesyonel bir üslup benimseyerek ve konuşmayı normalleştirerek bu engelleri azaltabilirler. ED durumunda eczacılar, durumun diyabet veya hipertansiyon gibi kronik hastalıklarla nasıl ilişkili olabileceğini açıklayabilir ve hastaları daha ileri değerlendirme veya tedaviye yönlendirebilir. Benzer şekilde, CYBE'ler için eczacılar erkekleri korunma, semptomlar ve test hizmetleri konularında eğiterek bulaşmayı ve uzun vadeli komplikasyonları azaltmaya yardımcı olabilir.

3.3 Alkol ve tütün kullanımı

İçgörü kurulunda öne çıkan bir diğer konu da tütün ve alkol kullanımı ve bunların sağlık üzerindeki etkileridir. Pek çok ülkede sigara kullanımı eril kimlikle güçlü bir şekilde ilişkilendirilmekte ve erkekler arasında kadınlara kıyasla sosyal olarak daha fazla kabul görmektedir. Kültürel normlar genellikle erken yaşlardan itibaren sigara içmeyi teşvik etmekte veya hoş görmektedir ve bazı bölgelerde tüm yaş gruplarında erkekler arasında tütün kullanımı yaygınlık göstermektedir. Elektronik sigara kullanımı, özellikle daha güvenli veya daha popüler bir alternatif olarak algılayabilecek genç erkekler arasında giderek yaygınlaşmaktadır. Ancak, nikotin kullanımının her iki şekli de kardiyovasküler hastalıklar, solunum yolu hastalıkları ve kanser gibi ciddi sağlık riskleri taşımaktadır. Katılımcıların da değindiği alkol kullanımı stres, depresyon ve sosyal izolasyonla bağlantılı olup, genellikle bir başa çıkma mekanizması olarak kullanılmakta ve ciddi fiziksel ve ruhsal sağlık risklerine katkıda bulunmaktadır.

“Şu anda oldukça göz önünde olan bir konu var: tütün bırakma ve tütün kullanımı, ister sigara ister elektronik sigara olsun, özellikle Asya kültürlerinde kadından ziyade ağırlıklı olarak erkek davranışlarıdır.”

4 Erkeklerin eczanede hizmet almasının önündeki engeller

İđđörü kurulu sırasında uzmanlar, erkeklerin eczacılık hizmetlerine katılımının önündeki temel engelleri masaya yatırarak çeşitli ülke ve bölgelerdeki ortak noktaları öne çıkardılar. Bu engellerin belirlenmesi, erkeklerin ihtiyaçlarını karşılamak ve sağlık hizmetlerine aktif katılımlarını teşvik etmek için eczanede sunulan hizmetlerin nasıl daha etkili bir şekilde düzenlenebileceğini anlamak için çok önemlidir. Bu engeller aşığıda sıralanmıştır.

4.1 Davranışsal ve kültürel normlar

İđđörü kurulundaki katılımcılar, birçok bölge, ülke ve kültürde “erkek” olmanın ne anlama geldiğine dair kökleşmiş inançların sağlık arama davranışlarını şekillendirmedi nasıl merkezi bir rol oynadığını tartıştı. Geleneksel eril normlar genellikle güce, metanete ve kendi ayakları üzerinde durabilmeye değeri verir ve bu nitelikler erkekleri zayıflık göstermekten veya endişelerini ya da sağlık sorunlarını paylaşmaktan alıkoyabilir. Bu da sonuç olarak hem fiziksel hem de ruhsal sağlık sorunlarında yardım arama konusunda isteksizliğe yol açmakta, erkekler rahatsızlık veya sıkıntıya sessizce katlanmak zorunda olduklarını düşünmektedir.

Birçok katılımcı bu normların özellikle ruh sağlığı, cinsel sağlık ve kronik hastalık yönetimi gibi alanlarda psikolojik bir bariyer görevi gördüğünü belirtmiştir. Erkeklere genellikle yardım istemenin bir zayıflık işareti olduğu üstü kapalı veya açık bir şekilde öğretilmektedir. Sonuç olarak birçok sağlık hizmeti sağlayıcılarıyla iletişime geçmeyi semptomlar şiddetlenene kadar geciktirmekte ve erken müdahale için kritik fırsatları kaçırmaktadır.

“Erkeklik ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin davranışsal ve kültürel algılar, erkeklerin sağlık davranışlarını ve eczacılık hizmetlerinden yeterince faydalanmamalarını güçlü bir şekilde etkilemektedir. Aynı dinamikler, eczacıların da güçlü bir role sahip olduğu bütün kullanımını da etkilemektedir.”

“(Lübnan’daki) insanların zihninde erkekler güçlüdür. Ağlayamazlar, depresyona giremezler, metanetli olmak zorundadırlar. Duygularını ifade edemezler.”

“Asya kültürüne geldiğimizde, özellikle eski nesilde, yani 50 yaş üstü herkeste bir sessizlik kültürü hâkim ve özellikle bir erkek olarak kendi durumunuz hakkında konuşamıyorsunuz. Bu bir bilgi ve sağlık hizmeti boşluğu yaratıyor. Bu da aşmanın yollarını bulmamız gereken bir şey.”

“Bir grup olarak eczacıların, ‘kendini erkek olarak tanımayan bir kişi’ olmanın ne anlama geldiğini temsil eden pazarlama stratejilerini nasıl değerlendirmeleri gerekebileceğini düşünmeleri önemlidir.”

Buna ek olarak erektil disfonksiyon, cinsel sorunlar ve ruh sağlığı hastalıkları gibi durumlara dair olumsuz bakış açısı; utanç, mahcubiyet veya yargılanma korkusu, erkekleri eczacılardan veya diğer sağlık hizmeti sağlayıcılarından destek almaktan uzaklaştırarak bu uçurumu daha da derinleştirmektedir.

“Erkeklerde mortalite oranlarının kadınlardan daha fazla olmasının nedenlerini biliyoruz, çünkü hissettiklerini erkenden açmak yerine gizleme eğilimindedir. Bu nedenle, eczacının erkeklerle açık bir şekilde tartışmayı tetikleyebilmesi veya başlatabilmesi ve onlara destek ve yardımcı olmak için burada olduğumuzu hissettirmesi önemlidir.”

Bu zorluklara ek olarak, bazı erkekler eczane hizmetlerinin ardındaki motivasyonlara şüpheyle yaklaşmakta ve eczaneleri öncelikle ticari işletmeler olarak algılamaktadır. Birçok serbest eczanenin perakende ve klinik rolleriyle bağlantılı olan bu algı, tavsiyelerin hasta ihtiyaçlarına odaklanmak yerine satış odaklı olabileceği endişesine yol açabilmektedir. Buna ek olarak eczacıların doktorlara kıyasla göreceli uzmanlığı konusunda endişeleri olduğu görölmüş, bazı erkekler eczacıların karmaşık veya hassas sağlık sorunlarını ele alacak klinik yetkiye veya bilgi derinliğine sahip olup olmadıklarını sorgulamıştır. Bu bulgular Birleşik Krallık'ta Erkek Sağlığı Forumu tarafından daha önce yapılan ve erkeklerin eczacıların nitelikleri konusunda genellikle emin olmadıklarını ve ticari ortamlarda verilen tavsiyelerin klinik tarafsızlığına güvensizlik duyduklarını ortaya koyan araştırmanın sonuçlarını yansıtmaktadır.¹³

4.2 Hasta-eczacı etkileşiminde toplumsal cinsiyet dinamikleri

İçđörü kurulundaki katılımcılar, birçok bölgede, özellikle de muhafazakâr sosyal veya kültürel değerlere sahip bölgelerde eczacının cinsiyetinin erkek hastaların eczacılarıyla ilişkilerini şekillendirmede nasıl önemli bir rol oynadığını tartıştılar. Toplum eczanesi iş gücünün çoğunlukla kadınlardan oluşması nedeniyle bazı erkekler, özellikle ED veya CYBE gibi cinsel sağlıkla ilgili rahatsızlıklar ve toplumsal beklentilerin zaten duygusal açıklığı sınırladığı ruh sağlığı sorunları söz konusu olduğunda, hassas veya mahrem sağlık konularını bir kadın uzmanla tartışmaktan rahatsızlık duyabilir. Bazı kültürler, özellikle de eczaneler gibi kamuya açık veya yarı kamusal ortamlarda bu tür konuşmaları uygunsuz veya utanç verici olarak görebilmektedir. Bu isteksizlik müdahale fırsatlarının kaçırılmasına, tedavinin gecikmesine ve bazen de bakımdan tamamen kaçınılmasına yol açabilir.

"Erektile disfonksiyon ele alındığında, eczacının cinsiyetine bağlı olarak başka bir zorluk ortaya çıkabilir. Bazı durumlarda erkek müşteriler bu konuları kadın eczacılarla tartışmaktan rahatsızlık duymakta, bu da açık ve etkili iletişimin önünde bir engel oluşturmaktadır. Doğrudan konuşmaktan kaçınabilir veya erkek bir uzmanla konuşmayı tercih edebilirler."

"Çevremizde zaten daha fazla kadın hasta olacağı için cinsiyet önyargısının halihazırda var olduğunu unutmayın."

"Şu anda eczacıların çoğunun, yaklaşık %75-80'inin kadın olması bir engel haline geliyor."

"Hindistan'da erkekler erkek eczacıları tercih edebiliyor. Erkek bir eczacı yoksa, bazı şeyler hakkında konuşmaktan çekinebiliyorlar."

4.3 Sağlık okuryazarlığı

Tespit edilen üçüncü engel ise sağlık okuryazarlığıdır ve sağlık hizmetlerine katılım konusunda önemli bir caydırıcı unsur olabilmektedir. Birçok erkek, kronik rahatsızlıkların işaret ve semptomlarını ya da bu hastalıkların tedavi edilmemesinin uzun vadeli sonuçlarını tam olarak anlayamayabilir. Bu anlayış eksikliği, profesyonel yardıma ne zaman ihtiyaç duyulduğunu veya semptomların doğru bir şekilde nasıl tanımlanacağını anlamayı zorlaştırmaktadır. Bazı toplumlarda, özellikle de eğitime veya çok dilli sağlık bilgilerine erişimi sınırlı olanlarda bu sorun daha da belirgindir.

"Bazı erkekler belirli semptomları sorun olarak fark etmemekte ya da eczaneyi ilaç temini dışında danışmanlık alınabilecek bir yer olarak görmemektedir."

"Almanya'da yapılan bir araştırma sağlık okuryazarlığının özellikle erkeklerde düşük olduğunu göstermektedir. Eczaneler bu durumun iyileştirilmesinde önemli bir rol oynayabilir."

4.4 Eczacılık eğitimi

Katılımcılar tarafından tespit edilen bir diğer önemli engel de özellikle erkek sağlığı bağlamında daha iyi eczacılık eğitim ve öğretime duyulan ihtiyaçtır. Eczacılar son derece güvenilir ve erişilebilir sağlık çalışanları olsa da bazıları hassas konuşmaları başlatmak için gereken özel becerilerden veya güvenden yoksun olabilir, bu da kritik ihtiyaç anlarında erkek hastalarla etkileşim kurma fırsatlarının kaçırılmasına neden olabilir. Bu durum erkek hastalarla etkileşim kurmak ve güven oluşturmak için gerekli olan klinik bilgiye veya güçlü iletişim ve insan becerilerine sahip olmamaktan kaynaklanıyor olabilir.

“Eczacılar sorunlarla başa çıkmak için her zaman yeterli düzeyde donanımlı değildir. Bu alanda tecrübe ve eğitime ihtiyaçları var.”

Eczacılar, bir erkeğin zor durumda olduğunu ancak bunu doğrudan ifade etmek istemediğini anlayabilmeli ve bu tür konuşmalara açıklık ve yargılayıcı olmayan bir dille nasıl yaklaşıacaklarını öğrenmelidir. Bir katılımcının da belirttiği gibi, mesele sadece bilgi sahibi olmak değil nasıl iletişim kurulacağını bilmektir. Güvenli bir alan yaratmak, doğru soruları sormak ve erkeklere kendilerini ifade etmeleri için izin vermektir.

4.5 Eczacılığın rolü konusunda farkındalık eksikliği

Birçok erkek eczanelerin sunduğu hizmetlerin kapsamının tamamından habersizdir ve eczacıları genellikle yalnızca ilaç dağıtıcıları olarak görmektedir. Bu algı, eczacılar bu ihtiyaçları desteklemek için iyi bir konuma sahip olsalar bile, sağlık konularında tavsiye almalarını engellemektedir. Bu durum, eczaneleri erkeklerin sağlık ihtiyaçları için sağlık sistemine erişilebilir başlangıç noktaları olarak gösteren hedefe özel pazarlama veya halk sağlığı mesajlarının olmadığı durumlarda daha da kötüleşmektedir.

“Almanya’da eczaneler ve hekimler, özellikle de pratisyen hekimler arasında rekabet var. Her birinin rolünün hekim birlikleri tarafından net bir şekilde tanımlanması gerekiyor.”

“Bir başka sorun da birçok erkeğin eczacıların neler sunabileceğini bilmemesi. Eczacıların sadece ilaç dağıtmaktan daha fazlasını yapabileceklerinin farkında olmayabilirler. Tavsiye ve bilgi de veriyoruz.”

4.6 Eczacılar için zaman kısıtlamaları ve ödeme eksikliği

Eczacılar erkek sağlığını destekleme konusunda istekli ve becerikli olsalar bile, birçoğunun bunu etkili bir şekilde yapacak zamanı veya kaynağı yoktur. Bu engel tartışmalar sırasında defalarca dile getirilmiştir. Yoğun toplum eczanelerinde eczacılar genellikle yüksek iş yüküne sahiptir. Dağıtım, evrak işleri ve hasta soruları ile uğraşırken anlamlı, birebir görüşmeler için çok az zamanları kalır. Bir diğer önemli engel de ücretlendirmedir. Birçok ülkede eczacılara sağlık eğitimi, tarama veya danışmanlık gibi hizmetleri sunmaları için ödeme yapılmamaktadır. Devletten ya da özel sigorta şirketlerinden ödenek almadan eczanelerin, özellikle de küçük ya da özel sektöre ait eczanelerin bu tür hizmetlere düzenli olarak zaman ve yer ayırması sürdürülebilir değildir. Zaman kısıtlamaları ve finansman eksikliğinin bir araya gelmesi eczacıların sunabileceklerini sınırlamakla kalmamakta, aynı zamanda görüşme başlatma ve hastaların ilgisini çekme konusunda ne kadar kendinden emin veya rahat hissettiklerini de etkilemektedir.

“Eğer bir hizmet sunacaksak, bunun için bize ödeme yapılması gerekiyor. Avustralya’da kamu veya özel bir geri ödeme mekanizması yok. Dolayısıyla maliyeti bireyler üstleniyor. Bu da programların sürdürülebilir olmak zorunda olması anlamına geliyor.”

“Zaman yetersizliği bir engeldir, eczacılar olarak hastalara yardım etmek istemediğimizden değil, ama gerçekten zamanımız yok. Ayrıca Lübnan’da bu hizmetler için herhangi bir ücret, tazminat ya da ödül de yok. Dolayısıyla, pek çok eczacı bu girişimleri yapmak bir yana, bu kişilerle konuşmaya bile cesaret edemeyecektir.”

4.7 Hasta mahremiyeti ve gizlilik

Mahremiyet ve gizlilikle ilgili endişeler birçok erkek için, özellikle de hassas veya utanç verici konuları tartışırken eczacılarla iletişim kurmanın önünde büyük bir engel teşkil etmektedir. Eczanelerde genellikle (görünür) danışma alanları bulunmamakta ve erkekler özel odaların mevcut olduğundan habersiz olabilmekte veya bir kadın yerine erkek eczacıyla konuşmayı talep etmekten rahatsızlık duyabilmektedir.

“Bence gizlilik ve mahremiyet, eczaneye giden erkekler için sorun teşkil ediyor. Bir danışma odası olduğunu ya da bunu nasıl kullanacaklarını bilmeyebilirler. Toplum içinde bir sağlık sorunu hakkında konuşmak utanç verici olabilir ve erkekler için bu daha da zor olabilir.”

“Tüm bireyleri, özellikle de erkekleri özel bir danışma odasının mevcut olduğu ve bir erkek eczacı veya eczane ekibi üyesiyle görüşme talebinde bulunmanın sorun olmayacağı konusunda bilgilendirmek önemlidir.”

4.8 Sağlık politikalarına eczacıların sınırlı düzeyde dahil edilmesi

Katılımcılar tarafından dile getirilen bir diğer önemli bir engel de eczacıların ulusal erkek sağlığı stratejilerine sınırlı bir şekilde dahil edilmesiydi. Hükümetler erkek sağlığını iyileştirme konusunda kararlılık gösterse bile eczacılık genellikle politika tartışmalarından ve stratejik planlamadan dışlanmakta, genellikle hastanelere ve hekimler tarafından sunulan bakıma odaklanılmaktadır. Bu entegrasyon eksikliği eczacıların görünürlüğünü azaltmakta ve iş birliği, finansman ve sistemik destek fırsatlarını sınırlamaktadır.

“Malezya’da aslında erkek sağlığı konusunda hükümetin bir politika belgesi var. Sorun şu ki eczacılar dahil edilmedi. Her zaman olduğu gibi, daha çok hastane odaklıydı. Bu nedenle, erkek sağlığına nasıl yaklaşılması gerektiğine ilişkin bu hükümet raporlarına ve kılavuzlarına girmeye çalışmanın eczacılık meslek örgütlerinin yapabileceği bir şey olduğunu düşünüyorum.”

5 Erkek sađlđını desteklemeye yönelik başarılı strateji ve girişimler

İçđđörü kurulu katılımcıları, erkeklerin sağlık hizmetlerine daha iyi katılımını sağlamak için eczacıların ve eczacılık örgütlerinin benimseyebileceği uygulamaya yönelik strateji ve girişimleri paylaştı. Erkeklerin temel sağlık sorunları ve sağlık hizmetlerinde karşılaştıkları engeller hakkında daha önce yapılan görüşmelere dayanan tartışmalar, toplum eczanesi aracılığıyla sağlık sonuçlarını iyileştirmeyi amaçlayan ileriye dönük yaklaşımlara odaklandı. Farklı ülkelerden güzel örneklerle birlikte çeşitli öneriler paylaşıldı. Bu girişimlerden bazıları aşağıda listelenmiştir.

5.1 Eczanede daha sıcak bir ortam yaratmak

Erkeklere kendilerini misafirperver ve kapsayıcı hissettiren bir alan yaratmanın büyük önem taşıdđđını ifade eden katılımcılar, fiziksel ortamda yapılacak küçük değişikliklerin erkek müşterilerin görüldüklerini, anlaşıldıklarını ve desteklendiklerini hissetmelerini sağlayabileceğini vurguladı. Erkek sađlđı ürünlerinin daha görünür bir şekilde sergilenmesi, erkeklere özgü sağlık ihtiyaçlarını yansıtan tabela ve broşürlerin kullanılması ve erkeklerin özel görüşmelerin mümkün olduğunu bilmeleri için danışma odalarının net bir şekilde görünürlüğünün sağlanması bu hususta yapılan öneriler arasındadır.

“Birleşik Krallık’taki ve başka yerlerdeki birçok eczanede genellikle daha çok kadınlara yönelik ürünler bulunmaktadır. Kadın odaklı ürünler, özellikle de kozmetik ürünler daha belirgin bir şekilde sergileniyor olabilir. Dolayısıyla bir erkek içeri girdiğinde, ürünlerin sergilenme şekli nedeniyle daha çok kadınlara ve çocuklara yönelik bir hizmet sunulduğunu görebilir veya algılayabilir. Belki de tıraş ürünleri ya da sporcu takviyeleri daha fazla ön plana çıkarılmalıdır.”

Erkek eczacıların veya personelin eczanede bulunması ve özel danışma odalarının olması da erkeklerin kendini rahat hissetme düzeylerini etkileyebilecek faktörler olarak tanımlanmıştır.

“Tezgâhın arkasında kimi gördükleri de bunda büyük rol oynuyor. Dolayısıyla, hastalarımızla iletişim kurmak, randevu ve konsültasyonları yürütmek için orada bulunan kişileri çeşitlendirmeye gerçekten çok çalışıyoruz.”

Çalışma saatleri de önemli bir kolaylaştırıcı etmen olarak belirlendi. Tam zamanlı çalışan veya işe gidip gelen erkekler, standart saatlerde çalışan eczaneleri ziyaret etmekte zorlanabilmektedir. Bir katılımcı, eczane sadece sabah 9’da açıldığı için işe gitmeden önce dekonjestan alamadđđını paylaştı. Sabah erken veya akşam geç saatler gibi açılış saatlerinin daha esnek hale getirilmesi, erişilebilirliği artırmak için basit ama güçlü bir adım olarak önerilmiştir.

5.2 Erkeklerin ihtiyaçlarına yönelik pazarlama ve halk sađlđı kampanyaları

Bazı katılımcılar, erkeklere odaklanan ve yerel eczanelerinde alabilecekleri hizmetleri tanıtan daha hedefe yönelik pazarlama ve sosyal katılım ihtiyacını vurgulamıştır. Topluma etkili bir biçimde ulaşmanın oluşturacağı etki genel sağlık mesajlarının ötesine geçmektedir. Kampanyaların erkeklere özel olarak hazırlanması, onların etkileşim kurduğu platformların ve yankı uyandıran mesajların kullanılması gerekmektedir. Sosyal medyadan, yerel reklamlardan ve hatta uygun olduğuunda geleneksel medyadan

yararlanmak da buna dahildir. Movember veya Erkek Sağlığı Haftası gibi erkek odaklı sağlık farkındalığı kampanyalarının kullanımı, eczane temelli girişimleri başlatmanın bir yolu olarak öne çıkarıldı. Mesajları inandırıcı kılmak için toplum liderleri, sporcular ve hatta eczacılar gibi etki gücü yüksek sesleri fenomen olarak kullanmanın önemi vurgulandı.

“Gerçekten önemli olduğunu düşündüğüm şeylerden biri, eczacılık alanında ve çevresinde sunduğumuz hizmetlerin reklamını yaptığımızdan emin olmak, erkek sağlığını desteklemede oynadığımız rolü vurgulamak, erkeklerin “Bu alanda sorun yaşıyorsam, bu eczaneye gelebileceğim bir şey” olduğunu görmelerini ve bilmelerini sağlamaktır.”

“Bence bunu yapmanın bir yolu da erkek sağlık elçileriyle çalışmak olabilir. Sağlık elçisi olarak harekete geçecek erkek personeli veya toplum liderlerini sürece dahil etmek engelleri yıkmaya ve diğer erkekleri katılmaya teşvik etmeye yardımcı olabilir.”

“Dikkate alınması gereken önemli bir husus da farkındalığı artırma aracı olarak sosyal medyanın potansiyelidir. Kısa, görsel kampanyalar aracılığıyla “Biliyor muydunuz...?” gibi mesajlarla erkek kitlelerin ilgisini çekebilir ve onları özel bir eczane hizmetleri sayfasına yönlendirebiliriz.”

5.3 Erkeklerle zaman geçirdikleri yerlerde buluşmak - eczanenin dışında

Birçok katılımcı, erkeklerin bir sağlık kuruluşuna veya eczaneye gelmesini beklemek yerine eczane hizmetlerini erkeklerin sıklıkla ziyaret ettiği yerlere götürmekten bahsetmiştir. Spor salonları, berberler veya spor kulüpleri ile ortaklıklar kurulması buna dahil olabilir. Eczacılar daha tanıdık, klinik dışı ortamlarda topluma ulaşma fırsatları yaratarak sağlık görüşmesi başlatabilir ve resmi sağlık sistemi dışında güven inşa edebilirler.

“Biz barda kan testi yapıyoruz. Oraya sonuç almak için değil, bariyerleri yıkmak için gidiyoruz. Onların alanında bulunarak tanıdık ve güvenilir hale geliyoruz. Böylece eczanemizin önünden geçtiklerinde bizi tanıyorlar ve içeri girerken kendilerini rahat hissediyorlar.”

Bir konuşmacı spor salonları ve gıda şirketleri arasındaki başarılı ortaklıklardan bahsederek benzer iş birliklerinin eczacılar tarafından da uyarlanabileceğini belirtti. Başka bir konuşmacı ise, özellikle savunmasız erkek nüfusun eczanelere erişiminin daha az olası olduğu insani yardım ortamlarında, STK'lar ile iş birliği yoluyla mülteci kamplarında topluma ulaşmaktan bahsetti.

“Toplum eczacılarının, mülteciler ve göçmenler gibi savunmasız nüfuslara gerçekten ulaşmak istiyorlarsa eczanelerinin dışına çıkmaları gerektiğine inanıyorum. Belki de STK'larla iş birliği yaparak doğrudan mülteci kamplarında eğitim ve farkındalık çalışmaları yürütebilirler.”

5.4 İletişim becerileri ve dil kullanımı

Katılımcılar, eczacılar ve erkek hastalar arasındaki iletişim kalitesinin sağlık hizmetlerine katılımı teşvik etmede kritik bir rol oynadığını vurgulamıştır. Özellikle ruh sağlığı veya cinsel sağlık gibi hassas konular ele alınırken yargılayıcı olmayan, saygılı ve hasta merkezli bir iletişim tarzının benimsenmesi önem arz etmektedir. Katılımcılar ayrıca motivasyonel görüşme tekniklerinin etkileşimleri güçlendirmek için değerli bir araç olarak kullanıldığını belirtmiştir. Empati kurarak hastayı dinlemeye, açık uçlu sorular sormaya ve hastayla iş birliği içinde hedefler belirlemeye odaklanan bu yaklaşım, eczacıların hastanın bakış açısını daha iyi anlamasını sağlamakla birlikte saygılı ve destekleyici bir şekilde davranış değişikliğini teşvik etmektedir.

“Deneyimlerime göre bir erkekten kan testi veya tansiyon ölçümü gibi bir test yaptırmasını istemek zordur. Çoğu hayır diyecek ve iyi olduklarında ısrar edecektir. Onları odaya almak uzun zaman alıyor. Ve tansiyonları yüksek çıktığında, kendilerini iyi hissettikleri için tekrar kontrol edilmeyi isterler. “Hayır, iyi değilsin” demek zordur. Bu konuşmalar için kendimizi zihinsel olarak hazırlamamız gerekiyor.”

Özellikle sağlık endişelerini tartışmak konusunda zaten isteksiz hissedebilecek bireylerle konuşurken basit bir dil kullanmanın ve klinik terminolojiden kaçınmanın önemi de vurgulanmıştır. Göz korkutmak yerine güçlendiren açık ve doğrudan bir dil etkili iletişim için gerekli olarak görülmüştür.

“Ayrıca, erkekleri eczacılarına danışmaya teşvik eden erişilebilir, korkutucu olmayan bir dil kullanarak belirli erkek rahatsızlıklarının (örneğin iyi huylu prostat hiperplazisi) en yaygın semptomlarını açık ve öz bir şekilde sunmak da yararlı olacaktır.”

“İngiltere’de bir eczaneye geldiğinizde İngilizce ana diliniz değilse ve bir erkekseniz, boş boş konuşmak istemezsiniz. Kendinizi çok rahatsız hissedebilirsiniz.”

Son olarak katılımcılar, iletişimdeki inceliklerin bir erkeğin eczanedeki rahatlık düzeyini nasıl önemli ölçüde etkileyebileceğine dair örnekler paylaştı. Örneğin konuşmayı eşi veya aile üyesi yerine erkek hastaya yönlendirmek, onun özerkliğinin tanındığı ve ona saygı duyulduğu mesajını verir.

“Örneğin reçete almaya gelen bir karı koca varsa, bu konuşmayı kime hitaben yapıyoruz? Erkeğe mi yoksa kadına mı? Bu gibi durumlarda eşit şekilde bağlantı kurduğumuzdan emin oluyor muyuz? Ve erkekleri, kendi sağlıkları ve ailelerinin sağlığı için de savunucu olduklarını hissetmeleri konusunda güçlendirdiğimizden emin olmak istiyor muyuz?”

5.5 Eczacılık eğitimi

Eczacılık eğitiminin, bazen hasta-eczacı etkileşiminin önündeki bir engel olarak görölse de aynı zamanda önemli bir kolaylaştırıcı unsur olduğu belirtilmiştir. Erkeklerin sağlık ihtiyaçlarına özgü iletişim becerileri geliştirmek, toplumsal cinsiyet normlarını anlamak ve hassas konuları güvenle ve saygılı bir şekilde nasıl ele alacaklarını öğrenmek için eğitim de buna dahildir. Eczacıların bu araçlarla donatılması, hassas konuşmalarda onlara yok göstermeye, hastalarla güven ve yakınlık kurmaya, erkeklerin sağlık hizmeti alma konusundaki tereddütlerini gidermeye ve sonuç olarak sağlık okuryazarlığını geliştirmelerine yardımcı olabilir.

“Eğitim programları kilit önem taşıyor. Birleşik Krallık’taki Eczacılık Mezuniyet Sonrası Eğitim Merkezi’nin erkek sağlığı konusunda eğitim modülleri sunduğunu biliyoruz.”

Bir katılımcı hem pratik bir kaynak hem de erkek hastalarla erken iletişim becerilerini geliştirme fırsatı olarak yoğun eczanelerdeki farkındalık kampanyalarını desteklemek için eczacılık öğrencilerini ve stajyerlerini kullanmayı önerdi.

“Toplum eczanelerinde staj yapan öğrencileri erkeklere nasıl yaklaşacakları ve farklı farkındalık kampanyalarına katılma konusunda eğitmek için de kullanabiliriz. Zamanımız kısıtlıysa öğrenciler bu farkındalık çalışmalarında değerli bir araç olabilir.”

Erkek sağlığı konusunun eczacılık eğitime ve günlük iş akışına dahil edilmesi, bu konunun ek bir yük olmaktan çıkıp rutin uygulamanın bir parçası haline gelmesini sağlayacaktır. Katılımcılar, eczane ekiplerinin yapılandırılmış eğitim ve iletişim stratejileriyle donatılmasının eczacıların erkek sağlığını destekleme konusunda daha özgüvenli ve etkili olabilecekleri konusunda hemfikirdir.

5.6 Yaşam boyu yaklaşımıyla her etkileşimi değerli kılmak

Katılımcılar, eczanedeki en kısa etkileşimin bile erkekleri sağlık sohbetlerine dahil etmek için anlamlı fırsatlar olduğunu vurgulamıştır. Birçok erkek düzenli olarak sağlık hizmeti almadığından, eczacılar ister satın alma ister tavsiye ya da hızlı bir soru için olsun, her ziyareti güven inşa etmek, farkındalık oluşturmak ya da sağlık kontrolüne teşvik etmek için bir şans olarak görmelidir.

“Birçok erkeğin protein tozları, kreatin, vitaminler ve testosteron güçlendiriciler gibi besin takviyelerini giderek daha fazla tükettiğini de belirtmek gerekir. Zindelik, enerji ve performansla yönelik bu artan ilgi stratejik bir giriş noktası sağlıyor. Eczanede takviyelerle ilgili hizmetler veya diyaloglar yoluyla erkeklerin ilgisini çekmek, kardiyovasküler risk, cinsel sağlık veya önleyici taramalar gibi daha geniş sağlık konularını gündeme getirmede yararlı bir başlangıç noktası olabilir.”

Eczacılar ayrıca hedefe yönelik hizmetler sırasında ortaya çıkan fırsatların kullanılmasından da bahsetti. Örneğin, erektil disfonksiyon konsültasyonları sırasında, doğal ve yargılayıcı olmayan bir şekilde kilo yönetimi veya kardiyovasküler sağlık konularını da gündeme getirebilirler.

“Kilo yönetimi gibi konularda erektil disfonksiyon danışmanlığı yaparken sağlıklı yaşam tarzı tavsiyeleri vermek örneğindeki gibi her fırsattan en iyi şekilde yararlanmak ve bunu sunabileceğiniz diğer hizmetlerle ilişkilendirmek.”

Önerilerden biri de işe giderken uygun, resmi olmayan bir ortamda “sağlık ihtiyacı molaları” vererek tansiyon kontrolleri, glikoz taramaları gibi hızlı kontroller veya sağlık tavsiyeleri sunmaktır. Bu aynı zamanda erkeklerin eczane algısını ilaç odaklı alanlardan güvenilir sağlıklı yaşam merkezlerine dönüştürmeye yardımcı olabilir.

“Bir başka fikir de “sağlık ihtiyacı molası” konseptinin oluşturulmasıdır. Örneğin her çarşamba günü, erkeklerin işe giderken uğrayabilecekleri bir yerde hızlı bir sağlık kontrolü ortamınız olabilir. Hem erken hem de hızlı; tansiyonunuzu kontrol edin, bir kahve alın ve devam edin.”

Katılımcılar, tek seferlik müdahaleler yerine erkek sağlığına yönelik uzun vadeli, yaşam boyu bir yaklaşıma sahip olmanın önemini vurguladılar. Erken yetişkinlik döneminden itibaren eczaneye aşinalık oluşturmak ve baba olmak ya da emekliliğe adım atmak gibi yaşamın farklı evrelerinde bunu pekiştirmek, eczaneyi tutarlı ve güvenilir bir bakım kaynağı olarak konumlandırmaya yardımcı olabilir.

“Yaşam boyu bakış açısından, erkeklerin yaşamlarında hizmet hedeflemenin yararlı olduğu belirli noktaları belirleyebilir ve erkeklerin sağlık hizmetlerine erişmek için uygun yerler olarak eczanelere daha fazla aşına olmalarına yardımcı olabiliriz. Babalık ve emeklilik gibi, bunlar fark yaratan geçiş noktalarıdır.”

“İnsanların bir eczacıyı tanıması, ona ve hizmete güven duyması ve bunu yaşam boyu sürdürmesi önemlidir.”

5.7 Politika desteği ve sektörler arası iş birliği

Katılımcılar, bireysel eczacıların erkekleri sağlık hizmetlerine dâhil etmede önemli katkılar sağlayabileceğini, ancak sürdürülebilir etkinin esasen sistem düzeyinde sağlanacak destekle mümkün olabileceğini vurgulamıştır. Eczacılıkta erkek sağlığı girişimlerinin yasallaştırılması ve yaygınlaştırılması için devlet tarafından tanınması, finansman mekanizmalarının oluşturulması ve politika entegrasyonu gerekmektedir. Birçok katılımcı ulusal eczacılık birliklerinin ve meslek örgütlerinin eczacıların erkek sağlığı politikasına ve halk sağlığı planlamasına dahil edilmesini savunmada daha belirgin bir rol oynaması gerektiğini belirtmiştir. Politika düzeyinde daha güçlü bir temsile karşılık bu tür girişimler için eczacılara yönelik ödeme mekanizmalarının geliştirilmesi kolaylaşabilir

“Bu gündemin ulusal düzeyde politika yapıcılar ve üst düzey karar alıcılar nezdinde tanıtılmasına yardımcı olacak beş araç kategorisi bulunmaktadır. Bunlardan ilki erkek sağlığının iyileştirilmesi için daha fazla eczane bakımı ve eczane hizmetlerinin kullanılması yönünde üye devletlere rehberlik edecek olan bölgesel stratejidir. Bu tartışmada meslektaşlarımızın bahsettiği umut verici veya iyi uygulamaların çoğunu hayata geçiren bir eczanenin, yani politika yapıcıları ve uygulayıcıları ilham vermek üzere bir araya getirebileceğimiz bir tanıtım platformunun olması son derece yararlı olacaktır. Ve tabii ki, iyi model ve en iyi uygulamaları özetleyen DSÖ onaylı teknik bir belge bir diğer kategoridir. Dördüncü kategori, toplum eczanesi girişimlerinin erkekler için sağlık sonuçlarını iyileştirmedeki etkinliğini açıkça gösteren kanıtlardır. Bu tür kanıtlardan yoksunuz ve onlara sahip olmadan politika yapıcılarla konuşmak ve bunu savunmak oldukça zordur. Son olarak, fakat en az bunun kadar önemli olan finansman modeli; özellikle bu tür hizmetleri sürdürülebilir kılmak ve insanlar için daha erişilebilir hâle getirmek amacıyla kamu kaynaklarını çekmeye odaklanmalıdır.

Katılımcılardan biri, güçlü devlet desteğinin eczacıları sağlık sistemi içinde daha entegre ve etkili bir rol üstlenmeleri için nasıl güçlendirebileceğine dair çarpıcı bir örnek paylaştı.

“Burada hükümet, eczacılık hizmetlerini ve birinci basamak sağlık hizmetlerinin sağlanmasıyla oynadığımız rolü gerçekten destekliyor. COVID’den bu yana birçok insanın hekimlere erişiminin olmaması nedeniyle, yapabildiklerimizin kapsamı giderek daha da genişlemektedir. Devlet için uygun maliyetli bir çözüm sağlıyoruz. Reçete yazabildiğimiz akut durumlar için acil servis ziyaretlerini önlüyoruz. Triyaj yapabiliyoruz. Hastalarımızı tahlil için laboratuvarlara gönderebiliyoruz. Tahlilleri inceleyebiliyoruz. Reçete yazabiliyoruz. Bunlar, genel sağlık ekosistemimizde kritik bir rol oynamamıza yardımcı olan önemli şeyler. Bu gibi örnekleri ele alıp ve bunu kapsamın genişletilmesini savunmak için bir platform oluşturduğunuzda, olumlu yönde etkilediğimiz acil servis ziyaretlerinin sayısını gösteren gerçek verilere sahip oluyoruz, böylelikle birinci basamak sağlık hizmeti ve hekimler acil bakım gerektiren vakaları tedavi edebilmektedir.”

Katılımcılar ayrıca meslekler arası iş birliğinin değerini de vurguladılar. Pratisyen hekimler, STK’lar, diyetisyenler ve diğer sağlık paydaşlarıyla birlikte çalışmak, eczanede yürütölen hizmetlerin kapsamını ve etkinliğini artırabilir.

“Mahallede bir berberle çalışıyoruz (Birleşik Krallık’ta). Burada berberler tansiyon kontrolü yapıyor. Makinelerimiz vardı zaten, eğitim de verdik. Artık tansiyon kontrolü yapabiliyorlar. Eğer değerler iyi değilse, onlara (erkeklerle) ‘Bir sonraki adımınız yolun aşağısındaki eczaneye gidip konuşmak olmalı, uzman olan onlar’ diyecekler. Böylece hastayla bağlantı kuruyorsunuz. Bunu sağlık kulüpleriyle de yapıyoruz; ilaçlar, takviyeler, hastaların onlardan ne istedikleri hakkında konuşuyoruz ve onlara “neden onlara biz eczacılarla konuşmalarını söylemiyorsunuz?” diyoruz. Herkesin eczanenin erkek sağlığının sağlanmasıyla kilit rol oynadığını bildiği hissi yaratıyor”

6 Sonuç

Bu içđörü kurulu, eczacıların halk sağlığını, özellikle de erkek sağlığını geliştirmede oynayabilecekleri kritik ancak genellikle göz ardı edilen rolüne odaklanmıştır. Dünyanın birçok yerinde kadın ve erkekler arasındaki sağlık uçurumu genişlemeye devam ederken burada ele alınan görüşler eczacıların erişilebilir, güvenilir ve toplumların içinde bu dengesizliği gidermek için nasıl benzersiz bir konuma sahip olduklarını gözler önüne sermektedir.

Katılımcılar ilk olarak erkekleri etkileyen en acil sağlık sorunlarını, önleme, erken teşhis ve yönetiminde özellikle de eczacıların kilit rol oynayabilecekleri sorunları belirlediler. Bu konular şunlardır:

- Aşağıdakiler dahil olmak üzere bulaşıcı olmayan hastalıklar (BOH)
 - Kardiyovasküler hastalıklar
 - Diyabet
 - Kanser, özellikle prostat kanseri
 - Ruh sağlığı sorunları
- Cinsel sağlık ve üreme sağlığı sorunları
- Tütün ve alkol kullanımı.

Bunun ardından katılımcılar, erkeklerin eczacılık hizmetlerine erişiminin önündeki engelleri ve bu engellerin nedenlerini araştırmış ve katılımı artırmak için aşılması gereken bir dizi kişisel, kültürel ve yapısal engelleri paylaşmışlardır:

- Davranışsal ve kültürel normlar
- Hasta-eczacı etkileşiminde toplumsal cinsiyet dinamikleri
- Sağlık okuryazarlığı
- Eczacılık eğitimi
- Eczacılığın rolü konusunda farkındalık eksikliği
- Eczacılar için zaman kısıtlamaları ve ücret yetersizliği
- Hasta mahremiyeti ve gizliliği
- Eczacıların sağlık politikalarına sınırlı dahil edilmesi.

Bu engelleri aşmak için katılımcılar bir dizi uygulamaya yönelik ve politika düzeyinde stratejileri masaya yatırdı. Bu girişimler, eczacılık hizmetlerini erkekler için daha kapsayıcı ve etkili hale getirmek isteyen eczacılar, politika yapıcılar ve meslek örgütleri için bir yol haritası sunmaktadır. Başlıcaları şunlardır:

- Daha sıcak bir eczane ortamı yaratmak
- Erkekler için özel pazarlama ve halk sağlığı kampanyaları
- Erkeklerle eczane dışında zaman geçirdikleri yerde buluşmak
- İletişim becerileri ve dil kullanımı
- Eczacılık eğitimi
- Yaşam boyu yaklaşımıyla her etkileşimi değerli kılmak
- Politika desteği ve sektörler arası iş birliği.

Bu bulgular yalnızca eczacılık uygulamalarının iyileştirilmesi için bir temel oluşturmakla kalmayıp, aynı zamanda evrensel sağlık kapsamının daha geniş küresel hedefleriyle de uyumludur. Eczacılar, eczacılık hizmetlerini erkekler için daha erişilebilir, duyarlı ve kapsayıcı hale getirerek daha erken müdahale, bakımda daha fazla eşitlik ve halk sağlığı sonuçlarının iyileştirilmesine yardımcı olabilirler. Eczacılığın erkek sağlığına katkısının güçlendirilmesi, herkes için sağlık eşitliğinin ileriye taşınmasında önemli bir adımdır. Sürekli liderlik, yenilikçilik ve iş birliği ile eczacılık, erkek sağlığında anlamlı ilerlemeler sağlayabilir ve tüm bireyler için daha duyarlı ve adil sağlık sistemlerinin inşa edilmesine katkıda bulunabilir.

Erkek sağlığı konusunda gelecekteki çalışmalara ışık tutmak ve bu hedefler doğrultusunda ilerleme sağlamak için aşağıdaki eylemler önerilmektedir:

1. FIP bünyesinde ve FIP'in ortak kuruluşlarıyla eczacılığın erkeklerin sağlık ihtiyaçlarına nasıl daha iyi yanıt verebileceği konusunda tartışmaların sürdürölmesi.
2. Eczacılarla erkeklerle etkileşimi geliştirme konusunda pratik rehberlik.
3. Ulusal eczacılık örgütlerine, eczacılık ve erkek sağlığı konusunda politika değişikliğini nasıl savunacaklarına dair tavsiyeler.
4. FIP, hem BM hem de meslek örgütleri gibi uluslararası kuruluşlarla ve erkek sağlığını savunan gruplarla birlikte çalışarak bu belgenin hayata geçirilmesini sağlayacaktır.

Bu adımlar, erkeklerin sağlık ihtiyaçlarına yanıt veren küresel bir eczacılık gündeminin geliştirilmesini destekleyecek, nihayetinde daha güçlü ve daha kapsayıcı sağlık sistemlerine katkıda bulunacaktır.

7 Kaynakça

1. World Health Organization. Life expectancy at birth (years) [Internet]. Geneva: World Health Organization; 2019 [cited 2025 Mar 10]. Available from: <https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/life-expectancy-at-birth-%28years%29>
2. National Centre for Health Statistics. Characteristics of U.S. adults with hypertension who are unaware of their hypertension, 2011–2014 [Internet]. Hyattsville, MD: Centres for Disease Control and Prevention; 2017 [cited 2025 Mar 10]. Available from: <https://www.cdc.gov/nchs/data/databriefs/db278.pdf>
3. Schumacher AE, Liu J, Vollset SE, Abbas KM, Abbas Q, Abbasi-Kangevari M, et al. Global age-sex-specific mortality, life expectancy, and population estimates in 204 countries and territories and 811 subnational locations, 1950–2021, and the impact of the COVID-19 pandemic: a comprehensive demographic analysis for the Global Burden of Disease Study 2021. *Lancet*. 2024;403(10440):1989–2056. Available from: <https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-67362400476-8/fulltext>
4. Wall HK, Knight EL, Wong RJ, Ritchey MD. Rates of undiagnosed hypertension and diagnosed hypertension without antihypertensive medication use among adults—United States, 2011–2014. *Am J Hypertens*. 2021;34(9):989–96. Available from: <https://academic.oup.com/ajh/article/34/9/989/6261055>
5. Waldron I, Johnston S. Why do women live longer than men? *J Hum Stress*. 1976;2(2):19-30. doi:10.1080/0097840X.1976.9936063.
6. Etienne CF. Addressing masculinity and men’s health to advance universal health and gender equality. 2018.
7. Dobson R. Men are more likely than women to die early. *BMJ* [Internet]. 2006 Jul 27;333(7561):220.4. Available from: <https://doi.org/10.1136/bmj.333.7561.220-c>
8. Ali HH. No man’s land! Why do Men Die Younger than Women? [Internet]. 2019. Available from: https://www.researchgate.net/publication/289407608_Why_men_die_younger_than_women
9. Abualhaija N. Men’s health disparities: Causes and interventions. *Nursing Forum* [Internet]. 2022 Jun 14;57(5):785–92. Available from: <https://doi.org/10.1111/nuf.12764>
10. Thornton J. WHO report shows that women outlive men worldwide. *BMJ* [Internet]. 2019 Apr 5;11631. Available from: <https://doi.org/10.1136/bmj.11631>
11. Department of Health. Choosing health through pharmacy—A programme for pharmaceutical public health 2005-2015. London: Department of Health; 2005.
12. Men’s Health Forum. *Getting it sorted: a new policy for men’s health* [Internet]. London: Men’s Health Forum; 2009 [cited 2025 Mar 10]. Available from <https://www.menshealthforum.org.uk/sites/default/files/pdf/gettingsorted2004.pdf>
13. Men’s Health Forum. Racks of make-up and no spanners: an action research project into men’s use of pharmacy to improve their health [Internet]. London: Men’s Health Forum; 2009 [cited 2025 Jun 11]. Available from: <https://www.menshealthforum.org.uk/sites/default/files/pdf/menpharmacyreport2009.pdf>

Uluslararası

Eczacılık

Federasyonu

Fédération

Internationale

Pharmaceutique

Andries Bickerweg 5

2517 JP Lahey

Hollanda

Tel: +31 (0)70 302 19 70

Faks: +31 (0)70 302 19 99

fip@fip.org

www.fip.org

10/2025 | Eczanede erkek sağlığının geliştirilmesi

Orijinal raporun bu çevirisi
Türk Eczacıları Birliği
tarafından hazırlanmıştır.

